

Hæk-berberis (*Berberis thunbergii*)

Videnskabeligt navn: *Berberis thunbergii*

Synonymer:

Kaldenavn: Hæk-berberis

Status i Danmark: Invasiv

Beskrivelse

Hæk-berberis er en busk tilhørende berberisfamilien. Den bliver 0,5-1 m høj. Bladene er helrandede og 1-3,5 cm lange. Grenene bærer spredte 1-3 cm lange torne. Blomsterne sidder i klaser af 2-5 gule blomster, hvor hver har en diameter på 10-15 mm. Bærrene er røde 8-10 mm og spredes med fugle. Hæk-berberis kan formere sig ved frø, jordstængler eller rodskud¹.

Forvekslingsmuligheder

Hæk-berberis kan forveksles med alm. berberis, *Berberis vulgaris*. Alm. berberis er generelt større og kan blive 1-3 m høj og har blade, der er 3-7 cm lange. Den har ligesom hæk-berberis gule blomster, men hos alm. berberis sidder 12-15 blomster sammen i klaserne i modsætning til hæk-berberis der har 2-5 blomster i klaserne².

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Hæk-berberis er hjemmehørende i Japan. Arten blev introduceret i Danmark som pryd- og hækplante før midten af 1800-tallet, men er især i sidste halvdel af 1900-tallet plantet i stort omfang. Den er forvildet ved frøspredning. Første kendte forvildede fund er formodentlig fra Tvis Hede i 1965³. Arten er fundet over hele landet^{3,4} og registreret i 485 af 1300 Atlas Flora Danica ruder³.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Spredningspotentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemmehørende arter	Påvirkning af økosystemfunktioner	Økonomiske effekter	Helbredseffekter
Score	3	2	2	1	1	1
Datakvalitet	Meget sikker	Sikker	Sikker	Usikker	Middel	Middel

Øverst: Hæk-berberis, Foto: Leslie J. Mehrhoff, University of Connecticut, Bugwood.org.
Nederst: Hæk-berberis bær, Foto: Barry Rice, sarracenia.com, Bugwood.org.

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet for hæk-berberis er vurderet til høj. Hæk-berberis kan formere sig ved frø og fra jordstængler eller rodsrud¹. Mængden af bær er positivt korreleret til lystilgængelighed, og i skove producerer den flest frugter i lysninger og skovbryn^{5,6}. Især fugle og nogle gange pattedyr spiser bærrerne, som derved kan spredes over betydelig afstand^{6,7}.

Levestedets bevarings- og naturværdi: 2 (middel). Levestedets bevarings- og naturværdi for hæk-berberis er vurderet til middel. Arten er meget tolerant over for lys og fugtighedsforhold og kan vokse både i skygge og fuld sol. Biomassen er tæt korreleret til lysmængden⁵. Hæk-berberis findes hyppigst i løvskove, men ses også i læhegn, vejkanter, ruderater, jernbaneterræn samt pile- og ellesumpe³.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 2 (middel). Påvirkningen af hjemmehørende arter for hæk-berberis er vurderet til middel. Hæk-berberis danner et tæt busklag, der udkonkurrerer de hjemmehørende plantearter¹ og biomassen af disse er omvendt korreleret til biomassen af hæk-berberis⁵. Hvor hæk-berberis fjernes, kan den hjemmehørende vegetation gendannes efter nogle år⁵.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 1 (lav). Påvirkningen af økosystemfunktioner for hæk-berberis er vurderet til lav med reference til forsigtighedsprincippet, idet arten angives at forårsage jordbundsændringer¹. Der mangler dog dokumentation for denne påvirkning.

Økonomiske effekter: 1 (lav). De økonomiske effekter for hæk-berberis er vurderet til lav. Alle arter af løvfældende berberis er mellemvært for sortrust (*Puccinia graminis*), en frygtet svampesygdom, der kan yde stor skade på især hvede. Der var tidligere forbud mod plantning af alle arter af løvfældende berberis i Danmark. Dette forbud blev dog ophævet i 1992 for arter, som fx hæk-berberis, deri dag ikke vurderes at være modtagelige overfor sortrust⁸.

Helbredseffekter: 1 (lav). Helbredseffekter for hæk-berberis er vurderet til lav, da tornene let brækker af og danner vabel-lignende sår, der heler langsomt⁷.

Kilder

¹ Kollmann, J., Roelsgaard, J.S., Fischer, M. and Nielsen, C.D. 2010. Invasive plantearter i Danmark, 1. udgave Frederiksberg, Biofolia.

² Mossberg, B. and Stenberg, L. 2003. Den nye nordiske flora. Gyldendal.

³ Hartvig, P. 2015. Atlas Flora Danica. Gyldendal, København.

⁴ Arter.dk, art: Hæk-berberis - *Berberis thunbergii*. <https://arter.dk/taxa/taxon/details/538e11f4-f785-ea11-aa77-501ac539d1ea> (besøgt 30. marts 2022).

⁵ Silander, J.A., Klepeis, D.M. 1999. The Invasion Ecology of Japanese Barberry (*Berberis thunbergii*) in the New England Landscape. *Biological Invasions* 1, 189-202.

⁶ Emsweller, L.N., Gorshov, D.L., Zhang, Q., Driscoll, A.G., Hughes, M.R. 2018. Seed rain and Disturbance Impact Recruitment of Invasive Plants in Upland Forest. *Invasive Plant Science and Management* 11, 69-81.

⁷ Invasive species compendium. *Berberis thunbergii* (Japanese barberry).

<https://www.cabidigitallibrary.org/doi/10.1079/cabicompendium.8808> (besøgt 30. marts 2022).

⁸ Retsinformation BEK nr. 964 af 20/12/1991. Bekendtgørelse om ophævelse af bekendtgørelsen om foranstaltninger til bekæmpelse af sortrust. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/1991/964> (besøgt 30. marts 2022).